

Rolnummers 2529, 2530, 2531, 2532 en 2533
Arrest nr. 168/2003 van 17 december 2003

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over de artikelen 4, 5 en 7 van de wet van 23 maart 1999 betreffende de rechterlijke inrichting in fiscale zaken, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters L. François, P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vijf arresten van 8 oktober 2002 in zake respectievelijk M.-L. Boeynaems, J.-C. Raes, Y. della Faille, R. Deton en P. Van Doren tegen de Vlaamse Milieumaatschappij, waarvan de expedities ter griffie van het Arbitragehof zijn ingekomen op 17 en 18 oktober 2002, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 4, 5 en 7 van de wet van 23 maart 1999 betreffende de rechterlijke inrichting in fiscale zaken afzonderlijk genomen of samen met artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde Grondwet in zoverre zij, zonder aanpassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 ten aanzien van de inhoud van artikel 24bis van deze wet, als gevolg hebben de beslechting van fiscale geschillen van het hof van beroep op de rechtbank van eerste aanleg over te dragen, met het intrekken van het recht van de belastingplichtige wegens artikel 24bis van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken om een beroep in de taal van de administratieve beslissing in te dienen en bijgevolg :

a) een inbreuk op het beginsel van rechtszekerheid en verdedigingsrecht te maken zonder redelijk en evenredige reden;

b) een onevenredig en onredelijk onderscheid ten aanzien van het door de wetgever van 1999 beoogde doel in het leven te roepen tussen, enerzijds, de belastingplichtigen die vóór 6 april 1999 hun beroep voor het hof van beroep ingediend hebben in de taal van de bestreden beslissing die uit de taal van hun keuze voortvloeit, en, anderzijds, de belastingplichtigen die hun beroep na deze datum hebben ingediend voor de rechtbank van eerste aanleg alwaar zij hun beroep niet meer in de taal van de bestreden beslissing die uit de taal van hun keuze voortvloeit, konden indienen;

c) een onevenredig en onredelijk onderscheid in het leven te roepen tussen, enerzijds, de Nederlandstalige belastingplichtigen en, anderzijds, de Franstalige belastingplichtigen, beide gedomicilieerd in een van de zes randgemeenten bedoeld in artikel 7 van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik der talen in bestuurszaken in zoverre het recht van de eersten om zich in hun taal tot de rechtbank te wenden blijft terwijl dit recht voor de tweeden opgeheven is (zelfs als de administratieve beslissing waarvan beroep in de door de belastingplichtige gekozen taal opgemaakt blijft) ‘ op zijn minst wat betreft de geschillen met betrekking tot de taks op vervuild water zoals voorzien door de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging ’;

d) een onevenredig en onredelijk onderscheid in het leven te roepen tussen de belastingplichtigen bedoeld door het wetboek van inkomstenbelastingen en deze bedoeld door de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging in zoverre het recht van de eersten om zich in hun taal tot de rechtbank te wenden blijft terwijl dit recht voor de tweeden opgeheven is ? »

Bij beschikking van 22 oktober 2002 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- M.-L. Boeynaems, wonende te 1950 Wemmel, Amelgemweg 3, J.-C. Raes, wonende te 1630 Linkebeek, Beukenstraat 109, Y. della Faille, wonende te 1950 Kraainem, Roodborstjeslaan 3, R. Deton, wonende te 1970 Wezembeek-Oppem, Berkenhof 2, en P. Van Doren, wonende te 1970 Wezembeek-Oppem, Oppemlaan 2;

- de Vlaamse Milieumaatschappij, met zetel te 9320 Erembodegem, A. Van De Maelestraat 96;

- de Vlaamse Regering;

- de Ministerraad.

Memories van antwoord zijn ingediend door M.-L. Boeynaems, J.-C. Raes, Y. della Faille, R. Deton en P. Van Doren en door de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 11 juni 2003 :

- zijn verschenen :

. Mr. D. Vermer *loco* Mr. J.-P. Lagasse, advocaten bij de balie te Brussel, voor M.-L. Boeynaems en anderen;

. Mr. P. Scheirlynck *loco* Mr. S. Libeer, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Milieumaatschappij;

. Mr. P. Van Orshoven, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering;

. Mr. O. Vanhulst, tevens *loco* Mr. P. Hofströssler, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers A. Alen en J.-P. Snappe verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Op naam van de appellanten voor het Hof van Beroep, allen inwoners van een Brusselse randgemeente, werd door de Vlaamse Milieumaatschappij, met zetel de Erembodegem, een aanslag gevestigd in het kader van de heffingen van het Vlaamse Gewest ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, aanvankelijk in het Nederlands, en na bezwaar van appellanten, in het Frans. Tegen die Franstalige beslissing hebben appellanten, elk voor zich, beroep ingesteld bij de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, territoriaal bevoegd in die materie. In de vonnissen van die Rechtbank werd voor recht gezegd dat de gedinginleidende akten nietig waren omdat ze in de Franse taal waren gesteld.

Het is tegen die vonnissen dat appellanten hoger beroep hebben ingesteld. In hun daartoe strekkend verzoekschrift vragen zij de vernietiging van de bestreden vonnissen en, in hoofddorde, het verzoekschrift in de Franse taal geldig te verklaren, de zaak te verzenden naar een Franstalig hof van beroep en op grond van de devolutieve kracht van de hoger beroepen de heffingsbiljetten nietig te verklaren. In ondergeschikte orde vorderen zij aan het Arbitragehof de voormelde prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

Standpunt van appellanten voor het verwijzende rechtscollege

A.1. Volgens de appellanten voor het verwijzende rechtscollege was het vóór de wetswijziging van 23 maart 1999, op grond van de combinatie van artikel 24*bis* van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (hierna : « Taalwet Gerechtszaken ») en artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek, mogelijk tegen de in het Frans gestelde bestreden beslissing van de Vlaamse Milieumaatschappij een verzoekschrift in het Frans in te dienen bij het Hof van Beroep te Gent. Doordat de wet van 23 maart 1999 de rechtbank van eerste aanleg in fiscale aangelegenheden bevoegd heeft gemaakt (artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek) en het 1° en het 3° van artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek heeft opgeheven, zonder dat artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken werd gewijzigd, is betwisting ontstaan over het voortbestaan van de voormelde mogelijkheid in verband met beslissingen inzake gewestbelastingen.

Die partijen verwerpen met klem iedere interpretatie die ertoe strekt gewestbelastingen uit te sluiten van de toepassing, vóór de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999, van artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken. Zij wijzen erop dat ook het verwijzende rechtscollege die bepaling toepasselijk heeft geacht op de procedure ter betwisting van de in het geding zijnde gewestbelasting.

A.2. Op grond van een koninklijk besluit van 6 maart 2002 is de rechtbank van eerste aanleg te Brussel in ieder geval bevoegd voor geschillen inzake rijksbelastingen en lokale belastingen met belastingplichtigen die wonen in een Brusselse randgemeente.

Wat de taalregeling voor de beslechting van de geschillen in verband met de gewestbelastingen betreft, verdedigen die partijen in hoofddorde de interpretatie dat om redenen van coherentie en rechtszekerheid de taalregeling van artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken in fiscale geschillen moet worden gehandhaafd, ongeacht de taalregeling, op grond van artikel 2 van die wet, van het rechtsgebied van de rechtbank van eerste aanleg, bij ontstentenis van uitdrukkelijke wijziging van het voormelde artikel 24*bis*. De ingevoerde eenvormigheid met betrekking tot fiscaalrechtelijke procedures kan om organisatorische redenen worden verantwoord, maar er is geen enkele verantwoording voor het feit dat de wetgever impliciet de taalregeling voor die materies zou hebben gewijzigd. De taalregeling in artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken werd juist ingevoerd als afzonderlijke regeling voor alle fiscale geschillen. Die partijen bepleiten dat de taalregeling wordt bepaald door de taal waarin de meeste stukken zijn opgesteld : dat de administratieve fase in het Frans verloopt, verantwoordt de voortzetting van de gerechtelijke procedure in die taal, te meer daar de tegenpartij steeds een overheidsorgaan is.

A.3. Indien het Hof zou oordelen dat ingevolge de wet van 23 maart 1999 de taalregeling van artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken werd gewijzigd, dan achten zij het rechtszekerheidsbeginsel en het recht van verdediging geschonden. Voor het verschil in behandeling dat aldus is ontstaan met de vóór die wetswijziging geldende taalregeling bestaat geen objectieve en redelijke verantwoording. De mogelijkheid om in elke procedure inzake de rijksinkomstenbelastingen, overeenkomstig artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 4 van de Taalwet Gerechtszaken, voor de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel een procedure in te leiden in de taal van zijn keuze, is immers behouden.

Er bestaat, in verband met de heffing, eveneens een verschil in behandeling tussen de Nederlandstalige de Franstalige belastingplichtigen in de randgemeenten omdat alleen de eerstgenoemden zich nog in hun eigen taal tot de rechtbank kunnen wenden, zonder dat hiervoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

A.4. Volgens de appellanten voor het verwijzende rechtscollege dient het Hof zich eveneens uit te spreken over « de passieve discriminatie » van artikel 2 van de Taalwet Gerechtszaken dat het uitsluitend gebruik van het Nederlands in de rechtsplegingen voor de rechtbanken van de Vlaamse provincies voorschrijft, zowel ten aanzien van fiscale als andere beroepen. Twee categorieën van belastingplichtigen, namelijk Nederlandstalige en Franstalige belastingplichtigen van de faciliteitengemeenten, die nochtans wezenlijk verschillend zijn, worden immers op gelijke wijze behandeld, ondanks de bijzondere beschermingsmaatregelen die voor die laatstgenoemden gelden, zowel in de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken (hierna : « Taalwet Bestuurszaken ») als in de Taalwet Gerechtszaken. Niettegenstaande dat wezenlijke verschil worden zij, ook in fiscale materies, door artikel 2 van die laatste wet identiek behandeld, terwijl voor die gelijke behandeling in fiscale materies geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat, bij ontstentenis van uitdrukkelijke bedoeling van de wetgever om die aangelegenheid te wijzigen.

Standpunt van de Ministerraad

A.5. De Ministerraad maakt een duidelijk onderscheid tussen de door de Taalwet Bestuurszaken voorgeschreven regeling en de regeling van de Taalwet Gerechtszaken. De Ministerraad stelt eerst vast dat, overeenkomstig die laatste wet, een eiser nooit eenzijdig de taal van de procedure kan bepalen, en de wet dat recht, in limitatief opgesomde gevallen, enkel en alleen aan de verweerder toekent.

A.6. De vergelijking met de oude fiscaalrechtelijke geschillenregeling gaat volgens de Ministerraad niet helemaal op omdat vóór 1999 het hof van beroep, met een beperkte rechtsmacht, oordeelde over zaken die door een orgaan van de fiscale administratie als administratieve rechter in eerste aanleg waren beslecht. De voortzetting van een procedure in dezelfde taal, was dan ook de gedachte die aan artikel 24bis van de Taalwet Gerechtszaken ten grondslag lag. Die regeling is overbodig geworden sedert de wet van 23 maart 1999 een duidelijker onderscheid heeft ingevoerd tussen de administratieve en de gerechtelijke fase en de administratieve overheid niet meer als rechter optreedt. De fiscale geschillenbeslechting is, ook met betrekking tot gewestbelastingen, volledig in de rechterlijke macht geïntegreerd en onderworpen aan de procedures van gemeen recht, waarvoor de federale wetgever bevoegd is.

A.7. Volgens de Ministerraad is er geen sprake van een schending van het rechtszekerheidsbeginsel en het recht van verdediging van Franstalige inwoners van de Brusselse randgemeenten, beginselen die overigens niet rechtstreeks mogen worden getoetst door het Hof. Alle inwoners uit faciliteitengemeenten die optreden als eiser zijn gelijkelijk onderworpen aan dezelfde regels. Niet de hoedanigheid van de gedaagde partij of de woonplaats van de eiser zijn relevant voor de vaststelling van de taal van de rechtspleging, maar enkel de zetel van de bevoegde rechtbank, onverminderd het recht voor uitsluitend een verweerder om de verwijzing naar een anderstalige rechtscollege of een taalwijziging te vragen.

Het rechtszekerheidsbeginsel is evenmin geschonden om de enkele reden dat de nieuwe regeling de voornemens doorkruist van diegenen die op het voortbestaan van de vroegere regeling hadden kunnen rekenen.

A.8. Evenmin is er volgens de Ministerraad sprake van een schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie naargelang het bezwaar is ingediend vóór of na de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999. Dat verschil berust op een objectief criterium - de inwerkingtreding van die wet - dat pertinent is om het door de wetgever nagestreefde doel te bereiken, namelijk de door het Hof vastgestelde ongrondwettigheid in verband met de vroegere procedure weg te werken, een eenvormige fiscale bezwaarprocedure in te voeren en de kwaliteit van de rechtsbedeling te waarborgen. Het middel is van die aard dat het gestelde doel hierdoor kan worden bereikt en is hiermee niet onevenredig.

A.9. Om de in A.7 vermelde redenen is er evenmin een schending van het gelijkheidsbeginsel doordat de Nederlandstalige inwoners van de Brusselse randgemeenten zich in hun taal tot de rechtbank kunnen wenden en de Franstalige inwoners niet. Zelfs wanneer die verschillende behandeling er zou zijn, dan is die gebaseerd op een objectief en pertinent criterium, ter verwezenlijking van een wettig doel, onder meer het tegemoet komen aan de grondwettigheidsbezwaren van het Arbitragehof tegen de vroegere rechtspleging.

A.10. In zoverre de vergelijking berust op het onderscheid tussen de belastingplichtigen bedoeld in het Wetboek van de inkomstenbelastingen en diegenen die de in het geding zijnde heffing verschuldigd zijn, doordat alleen de eerstgenoemden zich steeds in hun taal tot de rechter kunnen wenden, antwoordt de Ministerraad in hoofdorde dat er geen onderscheiden behandeling is, vermits de taal van de rechtspleging wordt bepaald door de zetel van de rechtbank die van het geschil kennis moet nemen.

In subsidiaire orde meent de Ministerraad dat het onderscheid berust op een objectief criterium, namelijk de aard van de belasting, en dat de wetgever, voor de rijksbelastingen, kan voorzien in een andere, van het gemeen recht afwijkende regeling voor de Franstalige inwoners uit faciliteitengemeenten. Voor het overige verwijst de Ministerraad naar wat hiervoor werd uiteengezet met betrekking tot het nagestreefde doel en de redelijke verhouding tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel.

Standpunt van de Vlaamse Regering

A.11. De Vlaamse Regering schetst het beperkte toepassingsgebied van artikel 24bis van de Taalwet Gerechtssaken, waarover het verwijzende rechtcollege zich overigens niet zou hebben uitgesproken : door de verwijzing naar artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek heeft die bepaling slechts betrekking op bepaalde fiscale geschillen, en niet op alle fiscale geschillen. De opheffing van het 1° en het 3° van artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek is niet relevant, want zij hadden slechts betrekking op directe rijksbelastingen en lokale en provinciale belastingen. Vermits de in het geding zijnde gewestbelasting geen van beide soorten van belastingen is, was het voormelde artikel 24bis dan ook niet van toepassing op de rechtspleging voor het hof van beroep tegen de milieuheffing op waterverontreiniging waarin de wet van 26 maart 1971 voorziet. Het feit dat een procedure werd ingesteld die door de decreetgever was gekopieerd van de toen geldende federale procedure doet daaraan geen afbreuk : als uitzonderingsregeling dient het voormelde artikel 24bis immers beperkend te worden geïnterpreteerd. De decreetgever kon die bepaling overigens niet van toepassing verklaren op de ingestelde procedure, omdat hij nooit bevoegd is geweest voor het taalgebruik in gerechtszaken.

Aangezien artikel 24bis van de Taalwet Gerechtssaken nooit van toepassing is geweest op de beslechting van geschillen over de Vlaamse milieuheffingen op de waterverontreiniging, is er geen sprake van een verschil in behandeling tussen de belastingplichtigen vóór en na de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999. Verwijzend naar rechtspraak van het Hof met betrekking tot een vergelijkbare verkeerde interpretatie van ter toetsing voorgelegde normen - te dezen zelfs veel meer een verkeerde combinatie van artikel 24bis van de Taalwet Gerechtssaken en artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek - meent de Vlaamse Regering dat de prejudiciële vraag geen antwoord behoeft.

Bovendien herinnert de Vlaamse Regering eraan dat faciliteiten in bestuurszaken niet noodzakelijk faciliteiten in gerechtszaken impliceren, laat staan dat het gelijkheidsbeginsel zou vereisen dat wie door administratieve overheden in de taal van zijn keuze wordt behandeld, datzelfde voorrecht meteen ook vanwege rechterlijke overheden moet genieten, onverminderd de mogelijkheid om in wederzijds akkoord de voortzetting van de rechtspleging in een andere taal te vragen, overeenkomstig artikel 7, § 1, van de Taalwet Gerechtssaken.

In ieder geval kan niet worden volgehouden dat een ongelijke behandeling zou voortvloeien uit de in het geding zijnde bepalingen. Zij kan hoogstens het gevolg zijn van een leemte in de taalregeling.

A.12. In ondergeschikte orde voert de Vlaamse Regering aan dat de ongelijke behandeling van een vroegere en een nieuwe toestand, die het noodzakelijk gevolg is van elke wetswijziging, niet getoetst kan worden aan het gelijkheidsbeginsel, aangezien het gelijkheidsbeginsel dan elke wetswijziging onmogelijk zou maken.

A.13. In nog meer ondergeschikte orde merkt de Vlaamse Regering op dat de belastingschuldigen van de Vlaamse milieuheffingen op de waterverontreiniging op dezelfde wijze worden behandeld als de belastingschuldigen van de federale inkomstenbelastingen. Ook ten opzichte van die laatsten heeft artikel 24bis van de Taalwet Gerechtssaken thans zijn voorwerp verloren. Telkens wanneer de territoriale bevoegdheid van de Brusselse rechtbank buiten de Brusselse agglomeratie aanknopend vindt, wat in fiscale geschillen

overeenkomstig artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek - dat de openbare orde raakt - het geval is wanneer het ontvangkantoor buiten die agglomeratie is gelegen, moet de rechtspleging, behoudens andersluidend akkoord tussen de partijen, in het Nederlands worden gevoerd overeenkomstig de zogenaamde taalregeling *extra muros* van de Brusselse rechtbanken, bepaald in artikel 3, tweede lid, van de Taalwet Gerechtshoven.

A.14. In uiterst subsidiaire orde laat de Vlaamse Regering gelden dat het voordien bestaande uitzonderingsstelsel is uitgedoofd en het gemeen recht van toepassing blijft. Het gelijkheidsbeginsel vereist niet dat de wetgever bij de totstandkoming van de wet van 23 maart 1999 een nieuwe uitzonderingsregeling in het leven diende te roepen voor de beslechting van fiscale geschillen, ditmaal voor de rechtbank van eerste aanleg. Appellanten voor het verwijzende rechtscollege eisen immers geen gelijke behandeling op, maar een ongelijke behandeling, die afwijkt van het gemeen recht. In het licht van de doelstellingen van de hervorming van de fiscale geschillenprocedure - de radicale integratie van de beslechting van fiscale geschillen in de rechterlijke macht - was het niet kennelijk onredelijk dat ook de gemeenrechtelijke regeling van het taalgebruik in gerechtszaken toepasselijk zou worden. Ook andere geschillen van bestuur die door de rechterlijke macht worden beslecht, worden van oudsher, en precies vanwege hun integratie in de rechterlijke macht, met toepassing niet alleen van het gemeen procesrecht maar ook van de gemeenrechtelijke taalwetgeving in gerechtszaken beslecht, en er kan niet worden ingezien waarom de fiscale geschillen van bestuur anders zouden moeten worden aangepakt.

Standpunt van de Vlaamse Milieumaatschappij

A.15. De Vlaamse Milieumaatschappij bespreekt de fiscaalrechtelijke geschillenregeling vóór en na de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999 en de draagwijdte van de regeling van het taalgebruik in gerechtszaken. Haar argumentatie is ter zake vrij gelijklopend met het door de Ministerraad en de Vlaamse Regering verdedigde standpunt dat er geen reden is om thans de appellanten voor het verwijzende rechtscollege anders te behandelen dan op de wijze van de gemeenrechtelijke regeling van het taalgebruik.

Zonder dat dit afbreuk doet aan de draagwijdte van haar algemene stelling verschilt die partij met de Vlaamse Regering van mening, waar het de toepassing betreft, vóór de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999, van artikel 24bis van de Taalwet Gerechtshoven op de procedures voor het hof van beroep met betrekking tot de milieuheffing op de waterverontreiniging.

A.16. Er bestaat volgens die partij geen enkele reden waarom ten voordele van de appellanten voor het verwijzende rechtscollege zou moeten worden afgeweken van de gemeenrechtelijke regeling van de rechtspleging, onder meer inzake taalgebruik, die thans geldt voor fiscaalrechtelijke geschillen. De huidige regeling komt juist tegemoet aan de rechtszekerheid omdat ze de algemeen geldende regels toepasselijk maakt. Evenmin wordt ingezien waarin de schending van het recht van verdediging zou bestaan, niet in het minst omdat de jurisdictionele bescherming door de nieuwe wettelijke regeling ontegensprekelijk wordt verhoogd.

A.17. Wat het verschil in behandeling betreft tussen de Nederlandstalige en de Franstalige belastingplichtigen in de Brusselse randgemeenten, verwijst de Vlaamse Milieumaatschappij naar de rechtspraak van het Hof met betrekking tot artikel 23 van de Taalwet Gerechtshoven (arrest nr. 111/98 van 4 november 1998). In dat arrest werd gewezen op het noodzakelijke evenwicht tussen de fundamentele vrijheid van het individu om zich van de taal van zijn keuze te bedienen en de goede werking van de rechtsbedeling. De in het geding zijnde regeling verzoent de taalkeuze van de appellanten voor het verwijzende rechtscollege, hun woonplaats in het Nederlandse taalgebied en de regeling betreffende de vestiging en de inning van de heffing die, vanuit organisatorisch oogpunt, voor het grondgebied van het Vlaamse Gewest, in handen is van de Vlaamse Milieumaatschappij. De toewijzing van de bevoegdheid aan de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, bevoegd voor het rechtsgebied waarin de zetel van de Vlaamse Milieumaatschappij is gevestigd, is een gevolg van de goede rechtsbedeling die de wetgever voor ogen had en is dan ook een maatregel die evenredig is met het beoogde doel. De stelling van de appellanten voor het verwijzende rechtscollege volgen zou overigens leiden tot andere discriminerende regelingen in verband met het taalgebruik in gerechtszaken : de taal van de procedure zou dan niet meer worden geregeld door de taal van het taalgebied waarin de zetel van de rechtbank is gevestigd, maar door de taal die de eisende partij zou kiezen.

- B -

De in het geding zijnde bepalingen

B.1. De artikelen 4, 5 en 7 van de wet van 23 maart 1999 betreffende de rechterlijke inrichting in fiscale zaken luiden :

« Art. 4. Artikel 569, eerste lid, van hetzelfde Wetboek [het Gerechtelijk Wetboek] wordt aangevuld met een 32°, luidend als volgt :

' 32° van geschillen betreffende de toepassing van een belastingwet. '

Art. 5. Artikel 603, 1° en 3°, van hetzelfde Wetboek, het 3° ingevoegd bij de wet van 23 december 1986 en vervangen bij de wet van 24 december 1996, worden opgeheven.

Art. 7. Artikel 632 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

' Art. 632. - Ieder geschil betreffende de toepassing van een belastingwet staat ter kennisneming van de rechter die zitting houdt ter zetel van het Hof van beroep in wiens rechtsgebied het kantoor gelegen is waar de belasting is of moet worden geïnd of, indien het geschil geen verband houdt met de inning van een belasting, in wiens gebied de belastingdienst is gevestigd die de bestreden beschikking heeft getroffen. Wanneer evenwel de procedure in het Duits wordt gevoerd, is alleen de rechtbank van eerste aanleg van Eupen bevoegd.

De Koning kan andere rechters in het rechtsgebied van het Hof van beroep aanwijzen, die kennis nemen van geschillen betreffende de toepassing van een belastingwet. Hij bepaalt het gebied waarbinnen de rechter territoriaal bevoegd is. ' »

B.2. Het verwijzende rechtscollege verzoekt het Hof na te gaan of de in het geding zijnde bepalingen, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 2 en 24bis van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (hierna : Taalwet Gerechtszaken), het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, al dan niet in samenhang gelezen met het beginsel van rechtszekerheid en het recht van verdediging, schenden, in zoverre zij een drievoudig onderscheid in het leven roepen. Dat zou niet rechtstreeks het gevolg zijn van de in het geding zijnde bepalingen, maar van de wijziging van het toepassingsgebied van artikel 24bis van de Taalwet Gerechtszaken.

B.3. Voormeld artikel 24*bis*, ingevoegd bij de wet van 10 oktober 1967 houdende invoering van het Gerechtelijk Wetboek, bepaalt :

« Wanneer het hof van beroep kennis neemt van de in artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde voorzieningen, wordt voor de rechtspleging de taal gebruikt waarin de bestreden beslissing is gesteld. »

Door de wijziging van artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek, waarin het 1° en het 3° werden opgeheven door het in het geding zijnde artikel 5 van de wet van 23 maart 1999, is artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken niet langer van toepassing op de voorzieningen tegen beslissingen van de provinciale en gewestelijke directeurs der belastingen inzake directe belastingen en tegen beslissingen van de bestendige deputaties van de provincieraden inzake provincie- en gemeentebelastingen. De taalregeling wordt, wat de behandeling van die voorzieningen betreft - zoals voor elk geschil betreffende de toepassing van een belastingwet (artikel 569, eerste lid, 32°, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij het in het geding zijnde artikel 4 van de wet van 23 maart 1999) - beheerst door de regeling van hoofdstuk I van de Taalwet Gerechtszaken.

Wat de geschillen met betrekking tot de heffing van het Vlaamse Gewest ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging betreft, is de Rechtbank van eerste aanleg te Gent bevoegd op grond van artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals het werd vervangen door het in het geding zijnde artikel 7 van de wet van 23 maart 1999. Het taalgebruik voor dat rechtscollège is geregeld in artikel 2 van de Taalwet Gerechtszaken dat luidt :

« Voor de burgerlijke rechtbanken en rechtbanken van koophandel van eerste aanleg, en de arbeidsrechtbanken die hun zetel hebben in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Limburg en in het arrondissement Leuven, wordt de gehele rechtspleging in betwiste zaken in het Nederlands gevoerd. »

B.4.1. De Vlaamse Regering voert in hoofddorde aan dat artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken beperkend dient te worden geïnterpreteerd en ook vóór de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999 niet van toepassing kon zijn op voorzieningen tegen beslissingen inzake de heffing ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, vermits het niet gaat om een van de in het vroegere 1° en 3° van artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde belastingen, waarnaar het voormelde artikel 24*bis*

verwijst. Aangezien de prejudiciële vraag zou berusten op een verkeerde interpretatie van de ter toetsing voorgelegde normen, zou zij geen antwoord behoeven.

B.4.2. In beginsel komt het de verwijzende rechter toe de normen vast te stellen die toepasselijk zijn op het hem voorgelegde geschil en die normen te interpreteren.

Te dezen is het verwijzende rechtscollege, door de wijze waarop het de te vergelijken categorieën van rechtsonderhorigen heeft omschreven in de prejudiciële vraag, ervan uitgegaan dat de in artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken vervatte regeling vóór de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999 van toepassing was op de geschillen met betrekking tot de heffing ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging. Het Hof dient met die interpretatie rekening te houden bij het beantwoorden van de prejudiciële vraag.

De exceptie van de Vlaamse Regering wordt verworpen.

B.5. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.6.1. Het eerste onderscheid betreft het verschil in behandeling tussen belastingplichtigen, naargelang zij hun beroep in het kader van een geschil betreffende de toepassing van de belastingwet hebben ingesteld vóór of na de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999. Eerstgenoemde belastingplichtigen zouden hun beroep wel hebben kunnen indienen in de taal van de bestreden beslissing die de taal van hun keuze is, terwijl de tweede categorie van belastingplichtigen dat niet meer zou kunnen.

B.6.2. Om de inachtneming van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie te beoordelen, is het niet relevant twee reglementeringen te vergelijken die op verschillende ogenblikken van toepassing waren en waarvan de meest recente een wijziging van beleid vertolkt. Het is inherent aan een nieuwe regeling dat een onderscheid wordt gemaakt tussen personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de vroegere regeling vielen en personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe regeling vallen.

Een dergelijk onderscheid maakt op zich geen schending uit van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Elke wetswijziging zou onmogelijk worden indien zou worden aangenomen dat een nieuwe regeling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden om de enkele reden dat zij de toepassingsvoorwaarden van de vroegere regeling wijzigt.

B.7.1. Het tweede onderscheid betreft het verschil in behandeling tussen Nederlandstalige en Franstalige belastingplichtigen gedomicilieerd in één van de zes Brusselse randgemeenten, minstens wat betreft de geschillen over de heffing ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging. De eerste categorie van belastingplichtigen zou zich nog wel in haar taal tot de rechtbank kunnen wenden, terwijl de tweede categorie die mogelijkheid niet zou hebben.

B.7.2. Artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken, waarop de voorheen bestaande mogelijkheid van de inwoners van faciliteitengemeenten was gebaseerd om een procedure te voeren in een andere taal dan de taal van het eentalige taalgebied, beoogde het gebruik der talen te regelen voor de voorzieningen die ingeleid werden voor de hoven van beroep tegen de beslissingen van de provinciale directeur der directe belastingen, wanneer die ambtenaar uitspraak deed over een bezwaarschrift tegen een aanslag in de inkomstenbelastingen (*Parl. St.*, Kamer, 1965-1966, nr. 59/49, p. 279).

Zelfs wanneer artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken, dat als uitzonderingsregeling beperkend dient te worden geïnterpreteerd, de draagwijdte heeft die de appellanten voor het verwijzende rechtscollege eraan geven, werd de regeling van het gebruik der talen in gerechtszaken in belangrijke mate beïnvloed door de taalregeling van toepassing op de provinciale en gewestelijke directeurs van de directe belastingen, die organen van actief bestuur zijn en die kennis namen van de bezwaarschriften.

B.7.3. Luidens de memorie van toelichting (*Parl. St.*, Kamer, 1997-1998, nrs. 1341/1 en 1342/1, p. 1) wilde de wetgever met de aanneming van de wetten van 15 en 23 maart 1999 een einde maken aan de kritiek op de wijze van beslechting van de fiscale geschillen, meer bepaald de kritiek volgens welke die procedure niet beantwoordde aan de vereisten van een moderne rechtsstaat inzake de waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de administratieve rechter.

Voortaan wordt in de nieuwe fiscale procedure een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de administratieve fase, waarbij een bezwaarschrift wordt ingediend bij de belastingheffende overheid zelf die optreedt als administratieve overheid, en de gerechtelijke fase, waar de belastingplichtige, na uitputting van het administratief beroep binnen de voorgeschreven termijn, onder de voorwaarden door de wet bepaald, een vordering kan instellen bij de bevoegde rechtbank van eerste aanleg, die - in tegenstelling tot de vroegere procedure - met volle rechtsmacht kan oordelen over de grieven van de belastingplichtige, ook over diegene die niet werden opgeworpen tijdens de administratieve bezwaarprocedure. Het vonnis van de rechtbank kan worden bestreden bij het hof van beroep en tegen het arrest van dat hof is voorziening mogelijk bij het Hof van Cassatie.

B.7.4. Door de opheffing van het 1° en het 3° van artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek wordt de gerechtelijke fase van de betwistingen in fiscale zaken, zoals in burgerlijke zaken, thans beheerst door de algemene regelen inzake het gebruik der talen in gerechtszaken die in hoofdstuk I van de Taalwet Gerechtszaken is voorgeschreven voor de gevallen waartoe de procedures voor het verwijzende rechtscollege aanleiding hebben gegeven. De bijzondere kenmerken van de procedures waarop het vroegere 1° en 3° van artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing was en waarvan sprake is in B.7.3, bestaan door de wetswijziging van 23 maart 1999 niet langer. Zij kunnen derhalve ook niet meer de reden uitmaken die het verschil in behandeling dat voortvloeide uit artikel 24*bis* van de Taalwet Gerechtszaken had kunnen verantwoorden. De toepasselijkheid van de gemeenrechtelijke regeling inzake het gebruik der talen in gerechtszaken die daarvan het gevolg is, kan niet worden beschouwd als onevenredig met de doelstelling die werd nagestreefd met de wetswijziging van 23 maart 1999.

B.8.1. Het derde onderscheid waarover het Hof wordt ondervraagd betreft het verschil in behandeling tussen de belastingplichtigen bedoeld door het Wetboek van de inkomstenbelastingen en diegenen die de heffing ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging verschuldigd zijn, doordat de eerstgenoemden zich onverminderd in hun taal tot de rechtbank zouden kunnen wenden en de laatstgenoemden niet.

B.8.2. Anders dan de appellanten voor het verwijzende rechtscollege lijken aan te nemen, zijn alle geschillen betreffende de toepassing van de belastingwet, met inbegrip van die betreffende de inkomstenbelastingen en de heffing ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, onderworpen aan dezelfde regelen betreffende de materiële en territoriale bevoegdheid van de rechtbanken van eerste aanleg. De feitelijke verschillen naar gelang van de taal van de belastingplichtige, waaraan zij refereren, zijn slechts het gevolg van de toepassing van de criteria die de territoriale bevoegdheid van de rechtbanken bepalen. Die criteria, namelijk het rechtsgebied waarin het kantoor is gelegen waar de belasting is of moet worden geïnd of, indien het geschil geen verband houdt met de inning van de belasting, het rechtsgebied waarin de belastingdienst is gevestigd die de bestreden beschikking heeft getroffen (artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek), zijn objectief. Bovendien is dat onderscheid pertinent vermits het waarborgt dat alle belastingplichtigen die binnen eenzelfde rechtsgebied wonen, ook op identieke wijze zullen worden behandeld in de gerechtelijke fase van hun fiscaal geschil. Zulks geldt des te meer in de gevallen, zoals in de geschillen voor het verwijzende rechtscollege, waarin één belastingdienst de mogelijk te bestrijden beschikkingen treft voor het gehele grondgebied van het Vlaamse Gewest waarin de belastingplichtigen van de heffing wonen.

Nu door de toepassing van die criteria de gemeenrechtelijke regeling inzake het gebruik der talen in gerechtszaken voor de burgerlijke rechtbanken toepasselijk wordt, zoals vervat in hoofdstuk I van de Taalwet Gerechtszaken, is de maatregel bovendien niet onevenredig met de beoogde doelstelling.

Om diezelfde redenen kan er evenmin sprake zijn van een discriminatie in de uitoefening van het recht van verdediging dat voor de burgerlijke rechtbanken, wat het gebruik der talen in gerechtszaken betreft, op identieke wijze wordt gewaarborgd in de geschillen betreffende de toepassing van een belastingwet.

B.9.1. Ofschoon de prejudiciële vraag in al haar onderdelen ontkennend dient te worden beantwoord, moet een wetswijziging evenwel voldoende duidelijk zijn opdat degenen op wie zij van toepassing is, hun gedrag kunnen aanpassen aan de eisen ervan. Wanneer, zoals te dezen, de wijziging niet voortvloeit uit een duidelijk uitgedrukte wil van de wetgever maar uit de combinatie van vroegere regels en nieuwe regels die niet tot doel hadden de taalregeling van de beroepen te wijzigen maar die indirect een dergelijke wijziging teweegbrengen, dient te worden nagegaan of die wijziging geen onevenredige gevolgen heeft.

B.9.2. Doordat de in het geding zijnde bepalingen tot gevolg hebben dat de betwiste fiscale beroepen in het Nederlands moeten worden behandeld omdat zij voortaan rechtstreeks voor een burgerlijk rechtscollege worden ingesteld, schenden zij de rechten van de betrokkenen niet. Maar doordat zij tot gevolg zouden hebben dat de beroepen zelf nietig worden en dat, gelet op de ter zake geldende termijnen, de betrokkenen hun betwistingen met een belastingadministratie dus niet meer door een rechter zouden kunnen laten beslechten, zouden zij onevenredige gevolgen hebben. Uit die overweging volgt dat de niet-naleving van de in het geding zijnde bepalingen niet tot gevolg mag hebben dat de fiscale beroepen, ingesteld na de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 1999, maar vóór de bekendmaking van dit arrest in het *Belgisch Staatsblad*, als nietig zouden moeten worden beschouwd.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Onder het voorbehoud vermeld in B.9.2, schenden de artikelen 4, 5 en 7 van de wet van 23 maart 1999 betreffende de rechterlijke inrichting in fiscale zaken de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 17 december 2003.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts